

ՆԱՆԵ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

ԵՊՀ, Իրավագիտության ֆակուլտետ,
մագիստրատուրայի 2-րդ կուրսի ուսանող

ՊԱՇՏՈՆԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԴԱՊԱՐԵՑՈՒՄԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ: ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱՆՆԵՂԻՐՆԵՐ

Քրեադատավարական հարկադրանքի միջոցները քրեական դատավարության սուբյեկտների ոչ իրավաչափ գործողությունների հարկադրական խափանման ու նախազգուշացմանն ուղղված օրենքով նախատեսված այն միջոցներն են, որոնք քրեադատավարական ոլորտում կիրառվում են դրա համար լիազորված պետական մարմինների և պաշտոնատար անձանց կողմից համապատասխան հիմքերի առկայության դեպքում և կարգով, դատավարական բոլոր երաշխիքների պահպանմամբ և նպատակ են հետապնդում ապահովել քրեական դատավարության խնդիրների իրականացումը¹: Ստացվում է, որ դատավարական հարկադրանքի միջոցները կիրառվում են միայն օրենքով սահմանված կարգով և ուղղված են քրեական դատավարության ընդհանուր խնդիրների լուծմանը:

Դատավարական հարկադրանքի միջոց է նաև պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցումը²:

ՀՀ Քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ ՔԴՕ) 152-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատախազը, ինչպես նաև դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչն իրավունք ունի ժամանակավոր դադարեցնել հանրային ծառայության մեջ գտնվող կասկածյալի կամ մեղադրյալի պաշտոնավարությունը, եթե բավարար հիմքեր կան ենթադրելու, որ պաշտոնում մնալով նա կխոչընդոտի մինչդատական վարույթում կամ դատարանում գործի

քննությանը, հանցագործությամբ պատճառված վնասի հատուցմանը կամ կզբաղվի հանցավոր գործունեությամբ:

Վերը նշված ձևակերպումից հետևում է, որ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցումը կիրառվում է հետևյալ պայմանների առկայության դեպքում.

(ա) միայն կասկածյալի կամ մեղադրյալի նկատմամբ, (բ) միայն հանրային ծառայողի նկատմամբ, (գ) պետք է բավարար հիմքեր լինեն ենթադրելու, որ պաշտոնում մնալով տվյալ անձը կխոչընդոտի մինչդատական վարույթում կամ դատարանում գործի քննությանը, հանցագործությամբ պատճառված վնասի հատուցմանը, կզբաղվի հանցավոր գործունեությամբ (այս հիմքերի առկայության մասին կարող են վկայել կասկածյալի կամ մեղադրյալի կողմից գործի համար նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի ոչնչացման փորձը, ստուգումներ կամ դատահաշվապահական փորձաքննություն անցկացնելուն խոչընդոտելը, իր ծառայական ենթակայության տակ գտնվող տուժողներին, վկաներին, ինչպես նաև կասկածյալներին կամ մեղադրյալներին ցուցմունք տալուց հրաժարվելուն կամ սուտ ցուցմունք տալուն հարկադրելը և այլն)³, (դ) միայն դատախազի կամ դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչի որոշմամբ:

Ինչպես երևում է վերոշարադրյալից, պայմաններից մեկն այն է, որ պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման դեպքում մեղադրյալը (կասկածյալը) պետք է հանրային

● ՕՐԻՆԱԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ № 115 2020

¹ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն, Գ.Ս.Ղազինյանի խմբ., Եր., ԵՊՀ հրատ., 2006, էջ 342:
² Մեր կարծիքով՝ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցում բառակապակցությունը տեղին չէ գործածված գործող օրենսգրքում, քանի որ դադարեցումը չի կարող ժամանակավոր լինել: Ճիշտ կլինի պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցում բառակապակցության փոխարեն օգտագործել «պաշտոնավարման կասեցում» տարբերակը: Նշենք, որ այս տեսանկյունից ողջունելի է ՀՀ Քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի նախագծում օգտագործված «պաշտոնավարման կասեցում» անվանումը:
³ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 383-384:

ծառայող լինի: Ընդ որում՝ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման հարցը պետք է քննարկվի, եթե հանրային ծառայության մեջ գտնվող մեղադրյալը (կասկածյալը) կատարել է այնպիսի հանցագործություն, որն առնչվում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ծառայությանը կամ քրեական վարույթով տուժողները կամ վկաները գտնվում են հանրային ծառայող հանդիսացող մեղադրյալի հետ ծառայողական ենթակայության հարաբերություններում կամ հանրային ծառայության մեջ գտնվող մեղադրյալը (կասկածյալը), օգտագործելով իր ծառայողական լիազորությունները, կարող է խոչընդոտել փորձաքննությունների և այլ քննչական գործողությունների կատարմանը⁴:

Հարկ է նշել, որ «Հանրային ծառայություն» և «հանրային ծառայող» հասկացությունները տրված են «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում (այսուհետ՝ Օրենք): Օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանրային ծառայությունը հանրային իշխանության մարմիններին Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացումն է, որն ընդգրկում է պետական ծառայությունը, համայնքային ծառայությունը և հանրային պաշտոնները: Պետական ծառայությունն ընդգրկում է դատական ծառայությունը, քաղաքացիական ծառայությունը, դիվանագիտական ծառայությունը, մաքսային ծառայությունը, հարկային ծառայությունը, փրկարար ծառայությունը, զինվորական ծառայությունը (բացառությամբ օրենքով սահմանված պարտադիր զինվորական ծառայության գորակոչի միջոցով իրականացվող շարքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության), ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայությունը, ոստիկանությունում ծառայությունը, քրեակատարողական ծառայությունը, դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայությունը, դատական կարգադրիչների ծառայությունը: Հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող կամ օրենքով սահ-

մանված դեպքերում և կարգով պետական կամ համայնքային ծառայության կադրերի համապատասխան ռեզերվում գտնվող անձը համարվում է հանրային ծառայող⁵:

Հաջորդ պայմանը համապատասխան հիմքերի առկայությունն է, որոնցից խնդրահարույց է հատկապես մեղադրյալի (կասկածյալի)՝ հանցավոր գործունեությամբ զբաղվելու հիմքը: Մեր կարծիքով՝ այս հիմքն ուղղակիորեն առնչվում է անմեղության կանխավարկածի հետ: Մասնավորապես՝ ՀՀ Սահմանադրության 66-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանցագործության համար մեղադրվողը համարվում է անմեղ, քանի դեռ նրա մեղքն ապացուցված չէ օրենքով սահմանված կարգով՝ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով: Նշենք, որ «անմեղության կանխավարկածի սկզբունքը կարևոր երաշխիք է անձի անձեռնմխելիության իրավունքի ապահովման համար: Այն սերտորեն առնչվում է քրեադատավարական հարկադրանքի միջոցների կիրառման հետ, քանի որ դրանք կիրառվում են այն անձի նկատմամբ, որն, ըստ օրենքի, անմեղ է»⁶: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ քանի դեռ չի հաստատվել հանցավոր գործունեություն իրականացնելու հանգամանքը՝ չենք կարող քննարկել այն հարցը, որ մեղադրյալը (կասկածյալը) հետագայում էլ կշարունակի զբաղվել այդպիսի հանցավոր գործունեությամբ: Հետևաբար կարծում ենք, որ այս հիմքը հակասում է անմեղության կանխավարկածին:

Ինչպես նշվեց, գործող օրենսդրության համաձայն՝ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցումը կիրառում է դատախազը կամ դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչը: Մի շարք երկրների օրենսդրության ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ այս հարկադրանքի միջոցի կիրառող սուբյեկտերի շրջանակը տարբեր է: Մասնավորապես՝ Ռուսաստանի Դաշնության քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՌԴ ՔԴՕ) համաձայն՝ քննիչը հետաքննության մարմնի ղեկավարի համաձայնությամբ, ինչպես նաև հետաքննիչը՝ դատախազի համա-

⁴ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության, Մաս 1, Հեղ. խումբ, գիտ. խմբ. Ա. Ղամբարյան, Երևան, Տիգրան Մեծ հրատ., 2016, էջ 552:

⁵ Տե՛ս Հանրային ծառայության մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-206-Ն, ՀՀՊՏ 2018.03.29/24 (1382), 23.03.2018թ.-ի

⁶ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն, Գ.Ս.Ղազինյանի խմբ., Եր., ԵՊՀ հրատ., 2006, էջ 162:

ծայնությամբ, միջնորդություն են հարուցում դատարան կասկածյալի կամ մեղադրյալի նկատմամբ պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցում կիրառելու նպատակով, ընդ որում՝ դատարանը նման միջնորդությունը քննարկում է ստանալու պահից 48 ժամվա ընթացքում: Բելառուսի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ Բելառուսի ՔԴՕ) համաձայն՝ դատախազը, նրա տեղակալը կամ Բելառուսի Հանրապետության Քննչական կոմիտեի նախագահը, Բելառուսի Հանրապետության Պետական անվտանգության կոմիտեի նախագահը կամ նրա պարտականությունները կատարող անձը, ինչպես նաև քննիչը՝ դատախազի կամ նրա տեղակալի համաձայնությամբ, կամ դատարանն իրավունք ունի կիրառել պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցում կասկածյալի կամ մեղադրյալի նկատմամբ: 2015 թվականին ուժի մեջ մտած Ղազախստանի Քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ Ղազախստանի ՔԴՕ) համաձայն՝ այդպիսի իրավասությամբ օժտված է միայն դատարանը: Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում, որը համարվում է Եվրոպայի ամենահին օրենսգրքերից մեկը, ևս ամրագրված է, որ նման իրավասություն ունեցող մարմինը դատարանն է:

Տեսական գրականության մեջ առաջարկվում է մոտեցում, որ անձի սահմանադրական իրավունքների սահմանափակումը պետք է լինի դատական վերահսկողության օբյեկտ: Այսինքն՝ նախնական դատական վերահսկողության պետք է ենթարկվեն անձի որոշ սահմանադրական իրավունքների սահմանափակմանն առնչվող հարցերը: Այս դիտանկյունից պետք է նշել, որ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման դեպքում սահմանափակվում է անձի՝ Սահմանադրությամբ և կոնվենցիաներով երաշխավորված աշխատանքի և գործունեության տեսակն ընտրելու իրավունքը, և նշված իրավունքի սահմանափակումը դատարանի վերահսկողության շրջանակներում իրականացնելը, մեր կարծիքով, ճիշտ է: Այդ կապակ-

ցությամբ հարկ է վկայակոչել ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան) Լ. Զարյանի գործով որոշմամբ արտահայտված դիրքորոշումներն առ այն, որ «(...) մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողությունը մինչդատական վարույթում անձի սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության կարևորագույն երաշխիքներից մեկն է և դատախազական հսկողության հետ համատեղ կոչված է ապահովելու նախաքննության մարմնի գործողությունների և որոշումների օրինականությունը և հիմնավորվածությունը: Մինչդատական վարույթի նկատմամբ իրականացվող դատական վերահսկողությունը, սակայն, դատախազական հսկողության համեմատ ունի իր խնդիրներով պայմանավորված առանձնահատկություններ, որոնք իրենց հերթին պայմանավորում են վերահսկողության օբյեկտի, վերահսկողության իրականացման ընթացակարգի (դատավարական ձևի) ընդունվող որոշումների և դրանց իրավական նշանակության տարբերությունները (...)»⁷:

Ինչպես նշվեց, պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցումը սահմանափակում է անձի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և ՀՀ Աշխատանքային օրենսդրությամբ նախատեսված աշխատանքի ազատ ընտրության, աշխատելու և դրա դիմաց համապատասխան վարձատրություն ստանալու իրավունքները: Մեր խորին համոզմամբ՝ նշված իրավունքների սահմանափակումները պետք է կիրառվեն դատական վերահսկողության շրջանակներում: Դատական վերահսկողությունը, ինչպես նշում է Վճռաբեկ դատարանը, դատական պաշտպանության իրավունքի արդյունավետ իրակացման երաշխիքներից մեկն է ինչպես դատավարության մասնակիցների և այլ անձանց իրավունքների և ազատությունների, օրինական շահերի պաշտպանության ապահովման, այնպես էլ վերոնշյալ անձանց խախտված իրավունքների և ազատությունների վերականգնման տեսանկյունից⁸:

Գործող օրենսգրքի 278-րդ հոդվածը սահմանում է, որ դատարանը քննում է անձի հիմ-

● ՕՐԻՆԱԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ № 115 2020

⁷ Տե՛ս Լաուրա Գարեգինի Զարյանի գործով Վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի փետրվարի 12-ի թիվ ԵԿԴ/0081/11/09 որոշման 13-րդ կետը:

⁸ Տե՛ս Դավիթ Վարոսյանի գործով Վճռաբեկ դատարանի 2014 թվականի դեկտեմբերի 16-ի թիվ ՇԴ/0005/11/14 որոշման 22-րդ կետը:

նական իրավունքները և ազատությունները սահմանափակող դատավարական հարկադրանքի միջոցներ կիրառելու վերաբերյալ միջնորդությունները: ՀՀ Սահմանադրության 2-րդ գլուխը, որտեղ գետեղված են մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքներն ու ազատությունները, ամրագրել է աշխատանքի ազատ ընտրության իրավունքը: Կարծում ենք՝ այս պայմաններում օրենսդրության մեջ պետք է կատարվի փոփոխություն, և ամրագրում ստանա այն նորմը, որ քննիչը՝ դատախազի համաձայնությամբ, ինչպես նաև դատախազը իրավունք ունեն միջնորդել դատարան, որպեսզի կասկածյալի կամ մեղադրյալի նկատմամբ կիրառվի պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցում:

Այս առումով ընդդիմախոսները հնարավոր է բարձրաձայնեն այն հարցը, որ այդպիսիով կծանրաբեռնվեն դատարանները: Նշենք, որ մեր հարցումների արդյունքում ստացված տվյալները վկայում են այն մասին, որ տարեկան կտրվածքով պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման մի քանի որոշում է կայացվում: Մասնավորապես՝ 2017 թվականի ընթացքում ՀՀ քննչական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանումներում կայացվել է 4 որոշում, որից մեկի կիրառմանը դատախազը համաձայնություն չի տվել: Կարծում ենք՝ մեր ներկայացրած փաստարկները վկայում են այն մասին, որ դատարանին նման իրավասություն վերապահելը ծանրաբեռնվածություն չի առաջացնի: Դեռ ավելին՝ դատական երաշխիքը կնպաստի անձի հիմնական իրավունքների և ազատությունների առավել բարձր պաշտպանվածությանը:

Պետք է արձանագրել, որ այս հարցի վերաբերյալ բավականաչափ հետաքրքիր կարգավորումներ առկա են Նախագծի շրջանակներում: Նախագծի 126-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հանրային ծառայող հանդիսացող մեղադրյալի պաշտոնավարությունը իրավասու մարմնի որոշմամբ կարող է կասեցվել, եթե

բավարար հիմքեր կան ենթադրելու, որ պաշտոնավարումը շարունակելով նա կխոչընդոտի վարույթի ընթացքին, ենթադրյալ հանցագործությամբ պատճառված վնասի հատուցմանը կամ կզբաղվի հանցավոր գործունեությամբ: Նախագծի 122-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասի համաձայն՝ մինչդատական վարույթում Նախագծի 115-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 3-8-րդ կետերով նախատեսված այլընտրանքային խափանման միջոցները կարող է կիրառել՝

1. քննիչը՝ մինչև մեղադրական եզրակացությունը քրեական գործի հետ միասին դատախազին հանձնելը,
2. հսկող դատախազը՝ մեղադրական եզրակացությունը քրեական գործի հետ միասին քննիչից ստանալու պահից մինչև այն դատարան հանձնելը,
3. դատարանը՝ խափանման միջոց կիրառելու կամ կիրառված խափանման միջոցի ժամկետը երկարացնելու միջնորդությունը լուծելիս:

Նախագծում նշվում է նաև, որ «115-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 3-4-րդ կետերով (գրավ, պաշտոնավարման կասեցում) նախատեսված այլընտրանքային միջոցները քննիչը կարող է կիրառել բացառապես հսկող դատախազի համաձայնությամբ»:

Նախագծի կարգավորումների պարագայում նկատում ենք, որ պաշտոնավարման կասեցումը կիրառվում է միայն հանրային ծառայության մեջ գտնվող մեղադրյալի նկատմամբ⁹:

Բացի այդ, Նախագծով նշված խափանման միջոցը կիրառելու իրավասություն ունեցող սուբյեկտներն են քննիչը՝ հսկող դատախազի համաձայնությամբ, հսկող դատախազը և դատարանը: Ընդ որում՝ քննիչը նման իրավասություն ունի մինչև մեղադրական եզրակացությունը քրեական գործի հետ միասին դատախազին հանձնելը, իսկ հսկող դատախազը՝ մեղադրական եզրակացությունը քրեական գործի հետ

⁹ Վերոնշյալ հարցի կապակցությամբ Նախագծի մոտեցումը հետևյալն է. անձի տեսանկյունից որևիցե տարբերություն չկա՝ իրեն ինչ էս անվանում՝ կասկածյալ, թե մեղադրյալ, պետք է լինել անձի փաստացի վիճակից: Տվյալ անձը պետության անունից մեղադրվում է պաշտոնապես հանցանք կատարելու մեջ: Երբ պետությունը անձին մեղադրում է հանցանք կատարելու մեջ, տվյալ անձը ստանում է պաշտպանություն, որն անհրաժեշտ է տվյալ մեղադրանքից պաշտպանվելու համար: Քանի որ «կասկածանք» և «մեղադրանք» հասկացությունների մեջ բովանդակային առումով տարբերություն չկա (շեմերի մասին է խոսքը), դրա համար Նախագծում փորձ է արվել խուսափել նման ձևակերպությունից, ուստի Նախագիծը հրաժարվել է «կասկածյալ» սուբյեկտից և միասնական դատավարական կարգավիճակ սահմանել քրեական հետապնդման ենթարկված անձի համար:

միասին քննիչից ստանալու պահից մինչև այն դատարան հանձնելը: Ինչ վերաբերում է դատարանի իրավասությանը, ապա նշենք, որ այն նորոյթ է ՀՀ քրեական օրենսդրության շրջանակներում: Նախագծի իրավակարգավորումների համաձայն՝ դատարանը այս խափանման միջոցը կարող է կիրառել այն դեպքում, երբ միջնորդություն է ներկայացվում դատարան կալանքի, տնային կալանքի կամ վարչական հսկողության կիրառման, սակայն դատարանը, ի տարբերություն գործող օրենսգրքի, միջնորդությունը մերժելու կամ ամբողջությամբ բավարարելու մասին որոշումներ ընդունելուց բացի, կարող է իր իրավասության շրջանակներում միջնորդությունը մասնակի բավարարել, երբ հանգի այն հետևության, որ մեղադրյալի պատշաճ վարքագիծն ապահովելը հնարավոր է առավել մեղմ խափանման միջոցի կամ խափանման միջոցների համակցության կիրառմամբ կամ մեղադրյալի օրինական վարքագիծը հնարավոր է ապահովել միջնորդված խափանման միջոցի՝ առավել մեղմ պայմաններով կիրառմամբ (կալանքի կամ տնային կալանքի առավել կարճ ժամկետով, վարչական հսկողության առավել բարենպաստ պայմաններով: Բացի այդ, Նախագիծը դատարանին հնարավորություն է ընձեռում խափանման միջոցի ժամկետի երկարացման հարցը քննարկելիս ևս որոշում կայացնել այն մասնակի բավարարելու մասին: Բերենք պրակտիկ օրինակ: Քննիչը միջնորդում է դատարան, որ անձի նկատմամբ կիրառվի կալանքը որպես խափանման միջոց, սակայն դատարանը, օգտվելով իր իրավասությունից, մասնակի է բավարարում միջնորդությունը՝ կալանքի փոխարեն կիրառելով, օրինակ, այլընտրանքային խափանման միջոցներից պաշտոնավարման կասեցումը կամ երկու խափանման միջոց՝ գրավ և պաշտոնավարման կասեցում: Խափանման միջոցի ժամկետի երկարացման դեպքում ևս դատարանն իրավասու է կիրառել այլընտրանքային խափանման միջոցներ, եթե հանգի այն համոզման, որ խափանման միջոցի ժամկետը երկարացնելու փոխարեն մեղադրյալի պատշաճ վարքագիծը հնարավոր է ապահովել առավել մեղմ խափանման միջոցի կամ խա-

փանման միջոցների համակցության կիրառմամբ: Մեր կարծիքով՝ Նախագծի նման կարգավորումն իրավաչափ չէ: Մասնավորապես՝ դատարանը երբեք չպետք է դառնա, այսպես ասած, «քննիչ» և մատնաշի՝ որ խափանման միջոցը կարող է կիրառվել անձի նկատմամբ: Դատարանն իրավասու է քննարկել և սահմանափակվել բացառապես իրեն ներկայացված միջնորդության սահմաններով: Քննիչի բացառիկ իրավասությունն է որոշել, թե՞ որ խափանման միջոցը ընտրի, դատարանը կիրառողի դեր է կատարում, այսինքն՝ քննիչի ու դատարանի գործառնությունները չպետք է նույնանան:

Հարկ է նշել նաև, որ Նախագիծն ուղղակիորեն ամրագրում է, որ խափանման միջոց կիրառելու մասին որոշումը ենթակա է դատական բողոքարկման: Ընդ որում՝ մինչդատական (վարույթային) ակտերի դեմ բողոքները կարող են ներկայացվել դատարան՝ միայն իրավասու դատախազին բողոքարկելու և նրա կողմից չբավարարվելու դեպքում: Իսկ վերաքննիչ և վճռաբեկ ատյաններում բողոքարկումն իրականացվում է Նախագծի՝ «Հատուկ վերանայումը» 48-րդ գլխի շրջանակներում:

Գործնականում հնարավոր են նաև իրավիճակներ, երբ մինչդատական վարույթի ընթացքում դատախազը կամ նրա համաձայնությամբ՝ քննիչը չկիրառի նշված հարկադրանքի միջոցը, սակայն դատական վարույթի ընթացքում ծագի նման հարկադրանքի միջոց կիրառելու անհրաժեշտություն¹⁰: Այս առնչությամբ հատկանշական է, որ 2015 թվականին ուժի մեջ մտած Ղազախստանի ՔԴՕ-ում նշվում է, որ դատարանը պաշտոնավարման կասեցում կարող է կիրառել ինչպես մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության շրջանակներում, այնպես էլ դատաքննության ընթացքում, ընդ որում՝ կիրառվում է ինչպես մեղադրյալի ու կասկածյալի, այնպես էլ ամբաստանյալի նկատմամբ: Նախագծի կարգավորումների՝ «Նախնական դատախազի վերտառությամբ 42-րդ գլխի շրջանակներում դատարանը, ի թիվս այլ հարցերի, քննարկման առարկա է դարձնում նաև մեղադրյալի նկատմամբ խափանման միջոց կիրառելու հարցը: Վերը նշված դրույթների վերլուծու-

¹⁰ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն, Մաս 1, Հեղ. խումբ, գիտ. խմբ. Ա. Ղամբարյան, Երևան, Տիգրան Մեծ հրատ., 2016, էջ 552:

թյունից ստացվում է, որ Նախագծի կարգավորումների պայմաններում պաշտոնավարման կասեցումը դատարանը կարող է կիրառել ինչպես մինչդատական վարույթի, այնպես էլ դատական քննության ընթացքում:

Անձի պաշտպանության իրավունքի իրականացման տեսանկյունից կարևոր ենք համարում քննարկել այն հարցը, թե արդյոք պետք է ժամկետ նախատեսել պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման դեպքում: Այս հարցի առնչությամբ Ռ. Գ. Բիկմիևը նշում է, որ դատարանի որոշման հիման վրա պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցման դեպքում պետք է մատնանշվի կասեցման ժամկետ¹¹: Օրինակ՝ նման ժամկետ նշվում է Ուկրաինայի քրեական դատավարության օրենսգրքում (այսուհետ՝ Ուկրաինայի ՔԴՕ): Վերջինիս համաձայն՝ պաշտոնավարման կասեցումը կիրառվում է ոչ պակաս, քան 2 ամիս ժամկետով, որը կարող է երկարացվել դատախազի միջնորդությամբ: Ըստ Օ. Վ. Բալանդյուկի՝ նման ժամկետ նախատեսելը հաստատվում է այն հանգամանքով, որ պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցումն իր էությանը սահմանափակում է անձի՝ որոշակի գործունեությամբ զբաղվելու սահմանադրական իրավունքը, հետևաբար պետք է հստակ ժամկետ որոշել այս դատավարական հարկադրանքի միջոցի կիրառման համար՝ հնարավորություն ընձեռելով հետագայում այն երկարացնել¹²: Համամիտ լինելով վերը նշված դիրքորոշումներին՝ կարծում ենք, որ նման կարգավորումն արդարացված է անձի պաշտպանության իրավունքի տեսանկյունից, և մեր օրենսդրության մեջ այն ամրագրելը խրախուսելի է:

Օրենսգրքում առկա թերություններից զատ՝ այս դատավարական հարկադրանքի միջոցի օրենսդրական կարգավորման հարթությունում առկա են բացեր, որոնք կքննարկենք սույն հոդվածի շրջանակներում: Բացերից մեկն այն է, որ առկախ է մնում այն հարցը, թե պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման պարագայում պահպանում է արդյոք հանրային ծառայողն իր աշխատավարձը, և եթե այո, ապա որ-

քան պետք է լինի այն: Սկզբից ևեթ նշենք, որ որոշ սուբյեկտների պարագայում այս հարցը իր կարգավորումն ստացել է առանձին օրենքների շրջանակներում, որի մասին կխոսենք ստորև: ԱԴՀ երկրների օրենսդրության ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ վերոնշյալ հարցի առավել հետաքրքրական կարգավորումներն առկա են Բելառուսի, Ղազախստանի, Ռուսաստանի քրեական դատավարության օրենսգրքերում: Այսպես՝ Բելառուսի ՔԴՕ-ի 131-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցման դեպքում կասկածյալը կամ մեղադրյալն իրավունք ունի ստանալ ամենամսյա պետական նպաստ, եթե չի զբաղվում այլ վճարովի գործունեությամբ: 2015 թվականին ուժի մեջ մտած Ղազախստանի ՔԴՕ-ի 158-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ պաշտոնավարման կասեցման դեպքում կասկածյալը, մեղադրյալը, ամբաստանյալն իրավունք ունեն ստանալ ամենամսյա պետական նպաստ նվազագույն աշխատավարձից ոչ պակաս չափով, եթե նրանք չեն կարող աշխատել այլ պաշտոնում կամ ընդունվել այլ աշխատանքի՝ իրենցից անկախ պատճառներով: ՌԴ ՔԴՕ-ի 114-րդ հոդվածի համաձայն՝ պաշտոնավարման ժամանակավոր կասեցման դեպքում կասկածյալը կամ մեղադրյալն իրավունք ունի ստանալ ամենամսյա նպաստ, որը վճարվում է նույն օրենսգրքի 131 հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետին համապատասխան, այն է՝ ՌԴ-ում բնակչության կենսապահովման համար նախատեսված նվազագույն չափով: Կարծում ենք՝ մեր օրենսդրության մեջ առկա այս բացը պետք է լրացնել՝ ամրագրելով դրույթ առ այն, որ մեղադրյալը կամ կասկածյալը պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման դեպքում իրավունք ունի ստանալ ամենամսյա պետական նպաստ՝ նվազագույն աշխատավարձից ոչ պակաս չափով, եթե չի կարող աշխատել այլ պաշտոնում կամ ընդունվել այլ աշխատանքի՝ իրենցից անկախ պատճառներով:

Ինչ վերաբերում է առանձին սուբյեկտների լիազորությունների կասեցմանը, նշենք, որ դատավորի, դատախազի, ոստիկանության ծա-

¹¹ Տե՛ս **Бикмиев Р. Г.** Временное отстранение от должности подозреваемого или обвиняемого в уголовном судопроизводстве дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук, Казань 2015, էջ 221:

¹² Տե՛ս **Баландюк О.В.** Временное отстранение от должности: вопросы исполнения в уголовном процессе, дата размещения статьи: 16.02.2017:

ռայոդի, ազգային անվտանգության մարմինների ծառայողի, մաքսային ծառայողի, հարկադիր կատարողի, փրկարար ծառայության ծառայողի լիազորությունները կասեցվում են օրենքի ուժով¹³: Այս սուբյեկտների աշխատավարձի հետ կապված հարաբերությունները ևս կարգավորվում են համանուն օրենքներով: Այսպես՝ «Դատական օրենսգիրք» Սահմանադրական օրենքի 165-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասի համաձայն՝ դատավորի նկատմամբ քրեական հետապնդում հարուցելու կամ նրան ազատությունից զրկելու կապակցությամբ դատավորի լիազորությունները կասեցվում են Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշմամբ մինչև քրեական գործով վարույթի ավարտը: Դատավորի լիազորությունները կասեցնելու ընթացքում դատավորն ստանում է հատուցում՝ որպես ոչ աշխատողի մեղքով պարապուրդում գտնվող¹⁴: Վերոգրյալից բխում է, որ դատավորը ստանում է ամբողջ աշխատավարձն այն ժամանակահատվածի համար, որի ընթացքում գտնվել է քրեական հետապնդման մեջ:

«Դատախազության մասին» օրենքի համաձայն՝ դատախազի լիազորությունները կասեցվում են դատախազի նկատմամբ քրեական հետապնդում հարուցվելու դեպքում՝ մինչև համապատասխան վերջնական որոշման ընդունումը: Դատախազների լիազորությունները կասեցվում են գլխավոր դատախազի հրամանով: Ինչ վերաբերում է աշխատավարձի հետ կապված հարցին, ապա օրենքը նշում է, որ դատախազի լիազորությունների կասեցման ժամանակահատվածում նրա աշխատավարձը պահպանվում է¹⁵:

«Ոստիկանությունում ծառայության մասին», «Փրկարար ծառայության մասին», «Դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության մասին», «Ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայության մասին», «Մաքսային ծառայության մասին» մասին օրենքներ-

ում ևս նշվում է, թե որ դեպքերում են կասեցվում լիազորությունները: Ինչ վերաբերում է այս սուբյեկտների աշխատավարձի հետ կապված հարցերին, ապա նշենք, որ «Ոստիկանությունում ծառայության մասին» և «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքներում նշվում է, որ աշխատավարձը վճարվում է մինչև երկու ամսվա համար, իսկ մնացած վճարումը կատարվում է գործի՝ արդարացնող հիմքով ավարտի դեպքում¹⁶: «Դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության մասին» օրենքի համաձայն՝ հարկադիր կատարողին աշխատավարձ վճարվում է մինչև երկու ամսվա համար, իսկ մնացած վճարումը կատարվում է անմեղության հիմքով քրեական հետապնդումը դադարեցնելու կամ արդարացման դատավճիռ կայացնելու դեպքում¹⁷: Կարծում ենք՝ արդարացի չէ օրենսդրի այն մոտեցումը, որ աշխատավարձի վճարումը կապվում է միայն գործի՝ արդարացնող հիմքի ավարտի հետ: Մեր խորին համոզմամբ՝ ոչ միայն արդարացնող հիմքի, այլև ոչ արդարացնող հիմքով քրեական հետապնդումը դադարեցնելու պարագայում աշխատավարձը պետք է տրամադրել, որովհետև այդ ընթացքում մեղադրյալը համարվում է անմեղ:

Որոշակի հետաքրքրություն է ներկայացնում նաև այն հարցը, թե ինչպես է հատուցվում նշված հարկադրանքի միջոցի անօրինական կիրառման հետևանքով պատճառված վնասը: ՀՀ ՔԴՕ-ի 63-րդ և 65-րդ հոդվածի համաձայն՝ կասկածյալը, մեղադրյալը իրավունք ունեն ստանալ քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի գործողությունների հետևանքով անօրինական պատճառված վնասի հատուցում: ՀՀ ՔԴՕ-ի 66-րդ հոդվածի համաձայն՝ արդարացված է այն անձը, որի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել կամ քրեական գործով վարույթը կարճվել է սույն օրենսգրքի 35 հոդվածի առաջին մասի 1-3-րդ կետերով և երկրորդ մա-

ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ № 115 2020

¹³ Ուշագրավ է այն փաստը, որ ՌԴ ՔԴՕ-ի համաձայն՝ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց նկատմամբ պաշտոնավարման կասեցում կիրառվում է ՌԴ նախագահի որոշմամբ՝ ՌԴ Գլխավոր դատախազի միջնորդության հիման վրա, այն էլ, երբ վերոնշյալ անձինք մեղադրվում են ծանր կամ առանձնապես ծանր հանցագործություն կատարելու մեջ:

¹⁴ Տե՛ս ՀՀ Դատական օրենսգիրք, ՀՕ-95-Ն, ՀՀՊՏ 2018.02.12/10 (1368), 07.02.2018թ.-ի:

¹⁵ Տե՛ս Դատախազության մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-198-Ն ՀՀՊՏ 2017. 12. 13/74 (1349), 17. 11. 2017թ.-ի:

¹⁶ Տե՛ս Ոստիկանությունում ծառայության մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-401-Ն, ՀՀՊՏ 2002.08.08/32(207) 03.07.2002թ.-ի, Փրկարար ծառայության մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-171-Ն, ՀՀՊՏ 2005.08.24/54(426) 08.07.2005թ.-ի:

¹⁷ Տե՛ս Դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-40-Ն, ՀՀՊՏ 2004.03.31/18 (317) 18.02.2004թ.-ի:

սով նախատեսված որևէ հիմքով, կամ որի նկատմամբ կայացվել է արդարացման դատավճիռ: Մեր կարծիքով, ինչպես աշխատավարձը, այնպես էլ վնասի հատուցումը պետք է տրվի ոչ միայն 35-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-3-րդ կետերով և 2-րդ մասով (ռեաբիլիտացիոն հիմքեր), այլև նույն հոդվածի 1-ին մասի 4-13-րդ կետերով (ոչ ռեաբիլիտացիոն հիմքեր) նախատեսված հիմքերի առկայության դեպքում: Նշենք, որ գործող օրենսդրության պայմաններում վնասի հետ կապված հարցերը լուծվում են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով¹⁸:

Հաջորդ հարցը, որին անդրադարձ ենք կատարել սույն հոդվածի շրջանակներում, այս հարկադրանքի միջոցի ընթացակարգն է:

Գործող օրենսգրքի 152-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կասկածյալի կամ մեղադրյալի պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման որոշումն ուղարկվում է նրա աշխատավայրի վարչակազմի ղեկավարին, որն ստանալուց հետո՝ եռօրյա ժամկետում, պարտավոր է կատարել այն և դրա մասին տեղյակ պահել համապատասխան որոշումը կայացրած մարմնին կամ անձին: Այս առումով պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման համար կիրառվող ընթացակարգը պայմանականորեն կարելի է բաժանել երկու փուլի: Առաջինը սովորական ընթացակարգն է, այն է՝ դատախազի կամ դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչի որոշման կայացման փուլն է, երկրորդը՝ հատուկ, որը նախատեսում է, որ այդ որոշումն ուղարկվում է հանրային ծառայող հանդիսացող պաշտոնատար անձի աշխատակազմի ղեկավարին: Պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման մասին որոշումը կատարված է, եթե վարչակազմի ղեկավարը, հիմք ընդունելով դատավարական հարկադրանքի միջոց կիրառելու որոշումը, գերատեսչական հրամանով կասեցնում է մեղադրյալի (կասկածյալի) պաշտոնավարությունը: Վարչակազմի ղեկավարը ձեռնարկված միջոցառումների մասին տեղյակ է պահում որոշումը կայացրած մարմնին կամ անձին¹⁹:

Գործող օրենսգրքը կարգավորում է միայն այն դեպքը, երբ կասկածյալը կամ մեղադրյալը ունի վերադաս, որը աշխատավայրի վարչակազմի ղեկավարն է, մինչդեռ կարգավորված չեն այն դեպքերը, թե ում է ուղարկվելու պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման մասին որոշումը, եթե հանրային ծառայողը զբաղեցնում է այնպիսի պաշտոն, որին հավակնողները նշանակվում կամ ընտրվում են: Մեր բարձրաձայնած հարցի պատասխանը Նախագծում որոշակի կարգավորում է ստացել: Այսպես՝ Նախագծի 126-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ մեղադրյալի պաշտոնավարման կասեցման մասին որոշումն ուղարկվում է նրա անմիջական վերադասին, իսկ այդպիսին չլինելու դեպքում՝ նրան նշանակող պաշտոնատար անձին, ով որոշումը ստանալուց հետո անհապաղ պարտավոր է կատարել այն և դրա մասին գրավոր տեղյակ պահել որոշումը կայացրած մարմնին կամ անձին: Ինչ վերաբերում է հանրային ծառայող հանդիսացող այն պաշտոնատար անձանց, ինչպիսիք են ավագանիները և պատգամավորները, որոնք ընտրվում են ժողովրդի կողմից, նրանց նկատմամբ չի կարող կիրառվել պաշտոնավարման կասեցումը, որովհետև նրանք վերադաս չունեն: Այսպիսի պայմաններում առաջ է գալիս նրանց լիազորությունները դադարեցնելու հարցը: Ուստի առաջարկում ենք՝ օրենսդրության մեջ ավելացնել դրույթ, որ ընտրված պաշտոնատար անձանց դեպքում պետք է դիմել նրանց լիազորությունները դադարեցնող մարմնին: Նախագծում նշվում է նաև, որ խափանման միջոցը փոխելու կամ վերացնելու մասին որոշումը անհապաղ հանձնվում է խափանման միջոցի կիրառումն ապահովող մարմնին կամ պաշտոնատար անձին, իսկ դրա պատճենն այն անձին, ում նկատմամբ կիրառվում է խափանման միջոցը: Այսինքն՝ ոչ միայն կիրառման, այլև վերացման որոշումը, այն էլ՝ անհապաղ, պետք է ուղարկվի համապատասխան մարմնին:

Ինչ վերաբերում է այս հարկադրանքի մի-

¹⁸ Համեմատականի համար նշենք, որ մի շարք երկրներում տրվում է ոչ միայն վնասի հատուցում, այլև անձը վերականգնում է աշխատանքային և այլ իրավունքները: Այս առնչությամբ ուշագրավ էր հատկապես Ղազախստանի ՔԴՕ-ն, որտեղ նշվում է, որ տրվում է ոչ միայն նյութական ու բարոյական վնասի հատուցում, այլև անձը վերականգնում է աշխատանքային, կենսաթոշակ ստանալու, բնակարանային և այլ իրավունքները:

¹⁹ Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն, Մաս 1, Հեղ. խումբ, գիտ. խմբ. Ա. Ղամբարյան, Երևան, Տիգրան Մեծ հրատ., 2016, էջ 552-553:

ջոցի վերացմանը, նշենք, որ որոշակի հետաքրքրություն է ներկայացնում այն հարցը, թե պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման ինչպես կիրառման, այնպես էլ վերացման որոշումները կայացնելիս արդյոք քննիչը պետք է ստանա դատախազի համաձայնությունը: Գործող օրենսգրքի համաձայն՝ այն վերացվում է դատարանի, դատախազի կամ քննիչի որոշմամբ, երբ վերանում է դրա անհրաժեշտությունը: Ի տարբերություն գործող օրենսդրության՝ Նախագծի 117-րդ հոդվածի համաձայն՝ եթե խափանման միջոցի գործողության ընթացքում փոխվել կամ վերացել են դրա իրավաչափության պայմանները, վարույթն իրականացնող մարմինն իր իրավասության սահմաններում որոշում է կայացնում խափանման միջոցը փոխելու կամ վերացնելու մասին: Նախագծի վկայակոչված դրույթի վերլուծությունից եզրակացնում ենք, որ այս խափանման միջոցը ինչպես կիրառելիս, այնպես էլ վերացնելիս անհրաժեշտ է դատախազի համաձայնությունը: Կարծում ենք՝ նման մոտեցումն արդարացված է: Վերջինս հիմնավորում ենք այն հանգամանքով, որ նշված նորմը օրենսդրի կամքը բացահայտելու իրավամեկնաբանողական հնարքի տեսանկյունից վերլուծելիս հանգում ենք այն հետևության, որ նշված դրույթը սահմանելիս օրենսդրի կամքն է եղել այն, որ պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման որոշումը կայացնելիս դատախազի համաձայնությունն ի սկզբանե լինի, ուստի տրամանաբական է, որ այն վերացնելիս ևս դատախազի համաձայնությունը պետք է լինի, քանզի դատախազի գործառույթն այս պարագայում ոչ թե հարկադրանքի միջոցի կիրառման և վերացման օրինականության նկատմամբ հսկողությունն իրականացնելն է, այլ ավելի լայն շրջանակ ընդգրկող գործառույթ, այն է՝ մինչդատական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողություն իրականացնելը: Նշված գործառույթի առնչությամբ Ս. Ա. Դիլբանդյանը նշում է. «Մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատախազական հսկողությանը բնորոշ է համակողմանիությունը, ըստ որի, դատախազն արձագանքում է օրենքի ցանկացած խախտման, այլ ոչ

թե միայն նրանց, որոնք այս կամ այն կերպ շոշափում են քրեական դատավարությանը մասնակցող անձանց իրավունքներն ու օրինական շահերը: Այդպիսի համակողմանիության շնորհիվ նախնական քննության փուլում դատախազական հսկողությունը հանդիսանում է օրինականության ապահովման երաշխիք և հնարավորություն է ստեղծվում ժամանակին կասեցնելու քննիչի կողմից իր դատավարական ինքնուրույնության չարաշահման դեպքերը»²⁰: Հետևաբար կարծում ենք, որ հարկադրանքի միջոցը վերացնելիս ևս քննիչը պետք է ստանա դատախազի համաձայնությունը, որովհետև հնարավոր են իրավիճակներ, երբ քննիչը նշված հարկադրանքի միջոցը վերացնելու որոշում կայացնի, սակայն դատախազը հանգի այն հետևության, որ շարունակում են առկա լինել պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման հիմքերը:

Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թե փաստացի ինչպես պետք է իրականացվի վերահսկողությունը, նշենք, որ պետք է որոշակի մեխանիզմներ մշակել, որ այս գործընթացը պրակտիկայում արդյունավետ իրականանա: Որոշումը կայացնող մարմնի կամ աշխատակազմի ղեկավարի վրա նման պարտականություն դնելը, կարծում ենք, ողջամիտ է, քանի որ գործնականում հնարավոր են դեպքեր, երբ մեղադրյալի կամ կասկածյալի պաշտոնավարումը կասեցված է, բայց նա փաստացի շարունակում է իրականացնել իր գործունեությունը:

Ամփոփելով վերոշարադրյալը, որը վերաբերում էր պաշտոնավարության ժամականավոր դադարեցման օրենսդրական թերությունների և բացերի լուսաբանմանը՝ հույս ունենք, որ սույն հոդվածի շրջանակներում բարձրաձայնած հարցերի լուծմանն ուղղված առաջարկները հաշվի կառնվեն, և օրենսդրական մակարդակում կկատարվեն համապատասխան փոփոխություններ, ինչպես նաև կավելացվեն դրույթներ, որոնք կնպաստեն օրենսդրության կատարելագործմանը՝ այդպիսով նաև անձի պաշտպանության իրավունքի առավել արդյունավետ և պատշաճ իրականացմանը:

²⁰ Տե՛ս Դիլբանդյան Ս. Ա., Անձի իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության ապահովումը ՀՀ քրեական դատավարության մինչդատական վարույթում, Երևան, 2011, էջ 268:

the article states that the latter has no right to reconcile with the person who committed the crime instead of the minor.

At the same time the authors also state that the juvenile victim may not be aware of the fact that a crime has been committed against him, may not be able to express his/her will about the prosecution of the offender or in this regard the juvenile's position may not comply with the standards laid down in judicial law.

In order to ensure the protection of the rights of juvenile victims, the authors, by analyzing the existing legal regulations and their judicial interpretations, suggest to stipulate the idea of age helplessness in the Criminal Procedure Code of RA and determine in those cases and, if it requires the child's best interests, the right of the prosecutor to initiate and continue public prosecution for the crimes of private prosecution against juveniles.

The authors also present those criterias by which in each case the best interest of the child should be assessed.

Keywords: juvenile, child, best interest, private prosecution, public prosecution, age helplessness.

* * *

ՆԱՆԵ ՄԵԼԲՈՆՅԱՆ

ԵՊՀ, Իրավագիտության ֆակուլտետ, մագիստրատուրայի 2-րդ կուրսի ուսանող,
ՀՀ արդարադատության նախարարության հակակոռուպցիոն և քրեակատարողական քաղաքականության մշակման վարչության առաջատար մասնագետ

ՊԱՇՏՈՆԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ: ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ

Սույն հոդվածի նպատակն է վեր հանել գործող օրենսդրության պայմաններում պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման դատավարական կարգը սահմանող իրավակարգավորումներում առկա հնարավոր թերություններն ու բացթողումները, որոնք իրավակիրառ պրակտիկայում հանգեցնում են խնդիրների: Ուսումնասիրվել են ինչպես Քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի նախագծի կարգավորումները, այնպես էլ արտասահմանյան երկրների փորձը: Վերոնշյալի հիման վրա կատարվել են համապատասխան առաջարկություններ, որոնք կարող են նպաստել օրենսդրության բարելավմանը:

Բանալի բառեր` Պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցում, հարկադրանքի միջոց, հանրային ծառայող, մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողություն, կասեցման ժամկետ, աշխատանքի ազատ ընտրություն, աշխատանքի վարձատրություն

НАНЭ МЕЛКОНЯН

магистрант 2-ого курса юридического факультета ЕГУ
Ведущий специалист отдела развития антикоррупционной и пенитенциарной политики аппарата Министерства юстиции РА

ВРЕМЕННОЕ ПРЕКРАЩЕНИЕ ПОЛНОМОЧИЙ В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ РА. НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ

Целью данной статьи является выявление возможных недостатков и упущений в правовых нормах, устанавливающих процессуальный порядок временного прекращения полномочий, в условиях действующего законодательства, которые на практике приводят к проблемам. Изучены не только правовые урегулирования в проекте нового Уголовно-процессуального кодекса РА, а также опыт зарубежных стран. По результатам проведенного нами исследования были сделаны соответствующие предложения, которые могут способствовать совершенствованию Законодательства.

Ключевые слова: Временное прекращение полномочий, мера пресечения, государственный служащий, судебный контроль за досудебным производством, период приостановления, свободный выбор работы, оплата труда, прекращение полномочий.

NANE(H) MELKONIAN

YSU, Law Department, second year master's student,
Leading specialist at the Department of Anti-Corruption and
Penitentiary Policy Development, RA Ministry of Justice

**TEMPORARY TERMINATION OF POWERS IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS
OF THE REPUBLIC OF ARMENIA. SOME PROBLEMS**

The aim of this article is to highlight the possible shortcomings and gaps in the legal regulations that define the procedural order for the temporary duty suspension of the current legislation, which, in practice, lead to problems. The regulations of the Draft New Code of Criminal Procedure of the RA, as well as the experience of foreign countries have been studied. Thereon, practical recommendations have been made, which can contribute to the improvement of the legislation.

Keywords: Temporary duty suspension, coercion, civil servant, judicial supervision of pre-trial procedures, suspension period, free choice of work, remuneration, termination of powers.

* * *

ԶՈՐԱՅՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՀ փաստաբանների պալատի անդամ, Փաստաբան
իրավ.գիտ.թեկնածու

**ԶԵՐԲԱԿԱԿԱԾ ԵՎ ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ
ԴՐԱ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ**

Սույն գիտական հոդվածի սահմաններում քննարկման առարկա է դարձվում ձերբակալված և կալանավորված անձանց հաղորդակցության ազատության սահմանափակմանը վերաբերող խնդիրները: Աշխատանքի ծավալում ներառված են հիշատակված սահմանափակման սահմանադրականության հարցի ուսումնասիրությունը, ինչպես նաև գործող իրավակարգավորումների բարեփոխման առաջարկությունները:

Բանալի բառեր. Հաղորդակցության ազատություն, ազատության սահմանափակում, որոշակիություն, հիմքեր:

ЗОРАЙР АРУТЮНЯН

Адвокат, Член Палаты Адвокатов Республики Армения
канд.юрид.наук

**СВОБОДА КОММУНИКАЦИИ ЗАКЛЮЧЕННЫХ И АРЕСТОВАННЫХ ЛИЦ И ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЕЕ
ОГРАНИЧЕНИЯ**

В рамках настоящей научной статьи обсуждаются проблемы относимые к ограничению свободы коммуникации задержанных и арестованных лиц. В объем работы включены анализ конституциональности упомянутого ограничения, а также предложения по реформированию действующих правовых регуляций.

Ключевые слова: Свобода коммуникаций, ограничения свобод, определенность, основания.

ZORAYR HARUTYUNYAN

Advocate, Member of the Chamber of Advocates of the Republic of Armenia
PhD in Law

**FREEDOM OF COMMUNICATION OF PRISONED AND ARRESTED PERSONS AND
BASIC PROBLEMS OF ITS RESTRICTION**

In the frames of the current scientific article issues concerning the limitation of the freedom of communication of detained and arrested persons, are being discussed. Analysis of the constitutionality of the mentioned limitation, as well as reform proposals of the currently existing legal regulations are presented in the work.

Keywords: Freedom of communication, limitation of freedom, distinctness, grounds.